

ОРГАНІЗАЦІЯ ТВОРЧОГО ПРОСТОРУ ДЛЯ ОБДАРОВАНИХ ДІТЕЙ В УМОВАХ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

Тетяна Білоха

м. Новомосковськ

Проблема обдарованості не є новою ні для психології, ні для повсякденної практики. У всіх галузях освіти діють та постійно вдосконалюються сучасні моделі навчально-виховної роботи, спрямованої на розвиток творчих здібностей підростаючого покоління.

В наш час творча і креативна особистість є не унікальними явищем, а необхідністю для конкурентоспроможного існування в сучасному світі. Тому проблема обдарованої дитини переживає новий пік актуальності, відповідно головним завданням системи освіти є створення не лише належних умов для формування та розвитку творчої та креативної особистості, а забезпечити оптимальну життєтворчу атмосферу.

Саме позашкільний навчальний заклад дає своїм вихованцям спеціальні знання та навички з тих сфер діяльності, які не охоплені шкільною програмою, та створює умови для розвитку творчого потенціалу особистості.

Мета статті – проаналізувати особливості навчально-виховного процесу позашкільного навчального закладу, що виступає осередком формування та розвитку творчої особистості.

Позашкільна освіта – складова системи безперервної освіти, спрямована на забезпечення творчого, інтелектуального, духовного розвитку дітей та молоді. Пріоритетним завданням цієї ланки освіти є оновлення і модернізація навчально-виховного процесу: створення належних умов для зайнятості дітей у вільний час. Позашкільним навчальним закладам належить важлива роль у формуванні нової генерації творчої еліти держави.

Система позашкільної освіти й виховання, безумовно, є частиною неформальної освіти, що знайшла широке застосування в освітній галузі.

Педагоги Новомосковського багатoproфiльного позашкiльного закладу цiлеспрямовано працюють над створенням iнновацiйного середовища у системi позашкiльної освiти, що є шляхом до креативного розвитку особистостi. Саме це стало основою для формування в позашкiльному освiтньому просторi творчого середовища для обдарованих дiтей. Особливе значення надається узагальненню перспективного педагогiчного досвiду колективiв i творчих груп та розробленню нових пiдходiв, методик i технологiй.

Основними напрямками науково-методичної роботи педагогiчного колективу Центру є:

–створення ефективної системи роботи з проблеми формування творчих здiбностей дiтей та учнiвської молодi в позашкiльному освiтньо-виховному просторi;

–удосконалення соцiально-педагогiчної моделi закладу, як комплексного позашкiльного навчального закладу;

–органiзацiя методичного та психологiчного супроводу дiяльностi позашкiльних навчальних закладiв [4].

Педагогiчним колективом закладу сформовано систему роботи з розвитку творчих здiбностей вихованцiв, формування у них стiйкої внутрiшньої мотивацiї до творчої дiяльностi, збагачення досвiду комунiкативно-творчої дiяльностi, формування позитивної «Я–концепцiї» особистостi. Означене сприяє не лише самореалiзацiї вихованцiв у обраних ними видах навчально-творчої дiяльностi, а i їхньому професiйному самовизначенню та соцiальнiй адаптацiї.

У дослiдженнях провiдного українського психолога I. Беха наголос ставиться на тому, що повноцiнний розвиток особистостi дитини може вiдбуватися лише тодi, коли вона стає суб'єктом практичної дiяльностi [1]. Сучасне позашкiлля є саме тим освiтньо-виховним простором, де дiти мають змогу постiйно реалiзовувати набутi пiд час занять за iнтересами знання.

Теорiя позашкiльної освiти має постiйно перебувати в органiчнiй єдностi з практикою, оскiльки ґрунтується на нiй, узагальнює її та обґрунтовується нею. Теорiю i практику навчально-виховної роботи поєднує методика, спрямована на

узагальнення перспективного педагогічного досвіду, способів, прийомів доцільної реалізації завдань позашкільної освіти, як у позашкільних навчальних закладах, так і в інших соціальних інституціях.

Навчально-виховний процес Новомосковського Центру позашкільної роботи забезпечується висококваліфікованим та творчим педагогічним колективом, практичним психологом та комплексом навчально-методичних та виховних програм та заходів. Соціально-педагогічний супровід навчального процесу в ПНЗ у цілому передбачає системну взаємодію суб'єктів навчального процесу, у результаті якого дитина опановує мистецтво самостійно розв'язувати творчі завдання.

Система психологічної підтримки в ПНЗ включає роботу як з учнями так із педагогічним колективом і побудована на основі принципів компетентності, поетапності, диференціації та індивідуалізації особистісної орієнтації [2]. Головна мета психологічного супроводу вихованців Центру пов'язана з перспективним напрямом їхньої діяльності та орієнтована на максимальне сприяння особистісному і професійному розвитку.

Для зручності роботи з обдарованими дітьми та учнівською молоддю створено банк даних спілки творчо обдарованих дітей (СТОД), що передбачає спілкування дітей міста та обмін досвідом. Саме СТОД є певною мірою «банком талантів» нашого міста.

Забезпеченням оптимального клімату в процесі навчання займається психологічна служба закладу та педагогічний колектив. Діяльність психологічної служби спрямована на психологічний супровід освітнього процесу, підтримку діяльності педагогічного колективу, який працює над проблемою створення інноваційного середовища в системі позашкільної освіти, як шлях розвитку креативної особистості.

В основі діяльності педагогів лежить принцип людиноцентризму, уважне ставлення до кожного учасника освітнього процесу: дітей, батьків, педагогів. ПНЗ охоплює представників всіх вікових категорій, крім дошкільного віку, враховуючи при цьому вікові та індивідуальні особливості дітей.

Керівники гуртків є учасниками постійно діючих психолого-педагогічних семінарів-практикумів, де розглядаються проблеми використання інтерактивних технологій навчання та створення ситуацій успіху на заняттях.

Ні що так не підвищує самооцінку дитини, як участь і перемоги в конкурсах, що є невід'ємними в навчально-виховному процесі позашкільного закладу. Крім міських, обласних та Всеукраїнських конкурсів, діти активно беруть участь в конкурсах та концертних програмах та фестивалях нашого закладу. Багато з них вже стали традиційними: конкурс на кращий гурток «Про гурток ми свій розкажемо, все, що вміємо, покажемо», новорічний конкурс «Альтернативна ялинка» та «Кращий гуртківець року».

Кожен маленький творець мріє запалити іскорку подиву в очах глядача та як отримане задоволення від власного творчого відкриття, дитина має змогу зробити виставку власних картин, виробів з бісеру, солоного тіста, паперопластики, м'якої іграшки та природного матеріалу. Саме для цього кожного місяця проводяться тематичні виставки надбань гуртківців, і всі батьки та гості нашого закладу мають змогу долучитись до творчого процесу дитячого таланту.

Наш позашкільний заклад є координатором міської школи учнівського самоврядування «Лідер», критерієм відбору до якої є соціальна обдарованість, та первинні задатки лідера. Наявність таких здібностей дає змогу досягти високого рівня успішності в спілкуванні й уміння орієнтуватися у нестандартних ситуаціях.

Головним своїм завданням педагогічний колектив визначив створення для кожного учня можливості розвиватися відповідно до власного покликання, самостійно зробити правильний, усвідомлений життєвий вибір, уміти протистояти соціальним впливам. До нашого закладу приходять діти, які прагнуть творчої реалізації власного потенціалу, а також ті, хто хоче уникнути негативного впливу вулиці, зануритись в насичене якісне дозвілля.

Центр позашкільної роботи – це багатопрофільний навчальний заклад, що охоплює такі напрямки: еколого-натуралістичний; науково-технічний,

туристсько-краєзнавчий, військово-патріотичний, соціально-гуманітарний, художньо-естетичний.

Невід'ємною умовою роботи ПНЗ є залучення до творчого процесу більшості дітей міста – це завдання виконується шляхом охоплення керівниками гуртків всіх шкіл міста.

Результатом освітнього процесу є практичні профільні та соціальні компетенції обдарованих дітей ПНЗ. Таким чином діяльність закладу спрямована на створення виховного простору для дітей та молоді в місті, стимулювання розвитку природних нахилів та творчих здібностей вихованців.

Отже до творчої діяльності дитину може спонукати, як зовнішнє середовище, так і створення відповідного психоемоційного, життєтворчого клімату. Це забезпечується шляхом співпраці педагога з дитиною за законом від серця до серця. Без любові до дітей не може бути самого вчителя.

Результати аналізу діяльності позашкільних навчальних закладів дозволяють стверджувати, що науково-методична робота є тією фундаментальною соціально-педагогічною та соціокультурною умовою, яка забезпечує оптимізацію навчально-виховної, організаційної та методичної роботи. Модернізація цілей, завдань і змісту науково-методичної діяльності педколективів позашкільних навчальних закладів має стати одним із визначальних засобів підвищення якості позашкільної освіти в регіоні.

«Вихователь, який не стискає, а визволяє, не пригнічує, а підносить, не мене, а формує, не диктує, а вчить, не вимагає, а запитує, переживає з дитиною багато натхненних хвилин», – так казав Януш Корчак [3].

Література:

1. Бех І. Д. Виховання особистості : у 3 кн. Кн. 1. Особистісно орієнтований підхід: теоретико-технологічні засади / І. Д. Бех. – К. : Либідь, 2003. – 280 с.
2. Ковбасенко Л. І. Організаційно-педагогічні основи діяльності сучасного позашкільного навчального закладу : методичний посібник / Л. І. Ковбасенко. – К., 2000. – 53 с.
3. Корчак Я. Как любить ребенка / Януш Корчак. – М : У-Фактория, 2007. – 384 с.

4. Пустовіт Г. П. Теоретичні засади і методичні підходи щодо формування творчої особистості в позашкільних навчальних закладах / Г. П. Пустовіт // Теоретико-методичні основи творчої особистості в умовах позашкільних навчальних закладів : зб. мат. наук.-практ. конф. – К., 2006. – С. 38–69.